

Προς τον Αγιώτατο Πάπα Ρώμης, Φραγκίσκο

Αγιώτατε,

Η επίσκεψή σας στην Λέσβο μας γεμίζει χαρά και ελπίδα. Είναι για εμάς πολύ σημαντικό ότι η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία δείχνει με αυτόν τον τρόπο το μεγάλο της ενδιαφέρον για τους πρόσφυγες, τους πιο αδύναμους και κατατρεγμένους αυτού του κόσμου.

Θυμόμαστε με ιδιαίτερη συγκίνηση την προηγούμενη επίσκεψή σας και παρακολουθούμε την διαρκή προσωπική κινητοποίησή σας για τους πρόσφυγες που διασχίζουν την Μεσόγειο προσπαθώντας να φθάσουν ιδίως στις χώρες της Νότιας Ευρώπης. Ανεξάρτητα από την στάση της καθεμιάς και του καθενός μας σε ζητήματα πίστης και θρησκείας αυτή η απεύθυνση της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας προς τον Άλλο, στον οποίο αναζητά τον Πλησίον, είναι από τα πιο παρήγορα σημάδια της εποχής μας.

Η προσφυγική κρίση, όπως καλά γνωρίζετε, δεν έχει λήξει. Τα πρόσφατα γεγονότα στο Αφγανιστάν, αλλά και οι δραματικές εξελίξεις σε άλλες πλευρές του κόσμου μας, που δεν λαμβάνουν την ίδια δημοσιότητα, όπως η Υεμένη και η Αιθιοπία, συνεχώς θέτουν όλο και περισσότερους ανθρώπους σε κίνδυνο για τη ζωή και την ελευθερία τους. Οι άνθρωποι αυτοί έχουν ανάγκη και δικαιούνται διεθνή προστασία, όπως αποφάσισαν από κοινού όλα τα έθνη με την Σύμβαση της Γενεύης μετά την οδυνηρή εμπειρία του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Το δικαίωμα αυτό δεν πρέπει να σχετικοποιείται ή να αμφισβητείται.

Οι ευρωπαϊκές χώρες δεν μπορούν και δεν πρέπει να αρνηθούν το μερίδιο της δικής τους ευθύνης για την προστασία των προσφύγων. Η μετατόπιση της ευθύνης σε άλλες χώρες με αντάλλαγμα την παροχή οικονομικής βοήθειας αυξάνει τις παγκόσμιες ανισότητες και είναι ηθικά έωλη. Ταυτόχρονα συχνά εκθέτει τους πρόσφυγες σε κίνδυνο κακομεταχείρισης ή τους θέτει σε καθεστώς περιορισμένης προστασίας. Μια Ευρώπη βασισμένη στις αξίες του ανθρωπισμού, της δημοκρατίας και της αλληλεγγύης δεν νομιμοποιείται να μεταθέτει διαρκώς αλλού την ευθύνη. Το ίδιο ισχύει και για συγκεκριμένες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις που αρνούνται, για τον εαυτό τους και μόνο, το μερίδιο της ευθύνης. Γνωρίζουμε ότι καταβάλλετε κάθε προσπάθεια και ασκείτε την επιρροή σας ώστε αυτό να αλλάξει.

Στην Λέσβο θα δείτε χιλιάδες πρόσφυγες από το Αφγανιστάν, το Ιράκ, το Κονγκό και δεκάδες άλλες χώρες. Ένα μέρος από αυτές και αυτούς θα μείνουν στην Ελλάδα και η Ελληνική Πολιτεία οφείλει άμεσα να επεξεργαστεί ένα σχέδιο για την ένταξή τους. Για μια άλλη μερίδα αυτού του πληθυσμού, στο πλαίσιο της κατανομής ευθύνης θα ήταν αναγκαίο να υιοθετηθεί ένα νέο σχέδιο μετεγκατάστασης, όπως αυτό που λειτούργησε σε ένα βαθμό στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2015-2017.

Θα παρατηρήσετε ίσως ότι ο προσφυγικός πληθυσμός της Λέσβου είναι πολύ μικρότερος από το 2016. Πράγματι χιλιάδες άνθρωποι έχουν μεταφερθεί στην ενδοχώρα και κάποιοι λιγότεροι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, υπάρχουν γυναίκες, άντρες και παιδιά που δεν μπόρεσαν να φθάσουν στην Ελλάδα. Υπάρχουν καταγγελίες, που διεθνείς οργανισμοί έχουν αξιολογήσει ως βάσιμες, ότι στα ευρωπαϊκά σύνορα υπάρχουν σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων των προσφύγων που φθάνουν στο σημείο της επαναπροώθησής τους στην Τουρκία. Αυτή η τακτική βάζει σε άμεσο κίνδυνο την ζωή των ανθρώπων, μεταξύ τους και μικρών παιδιών, που συχνά εγκαταλείπονται απροστάτευτοι μέσα στην θάλασσα. Αυτή η παράνομη τακτική πρέπει να σταματήσει αμέσως, και σας καλούμε να ασκήσετε όλη την επιρροή σας προκειμένου αυτό να σταματήσει αλλά και προκειμένου να υπάρξει ένας ανεξάρτητος μηχανισμός διερεύνησης τέτοιων περιστατικών.

Από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές θα ενημερωθείτε ίσως για τα νέα «κλειστά και ελεγχόμενα» Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης που ετοιμάζονται σε πέντε νησιά του Αιγαίου για τη φιλοξενία των αιτούντων άσυλο. Ήδη έχει εγκαινιαστεί και λειτουργεί το πρώτο από αυτά στη Σάμο. Θα θέλαμε να σας εκθέσουμε την άποψή μας για αυτά. Η παραμονή επί πολλούς μήνες αυτών των συνανθρώπων μας σε τόπους απομόνωσης, μακριά από τις πόλεις και τον τοπικό πληθυσμό, τους αποστερεί από βασικά δικαιώματα, δεν βοηθάει στην ένταξή τους, ενώ συχνά τους δημιουργεί προβλήματα καθημερινής διαβίωσης, υπαρξιακά και ψυχικά προβλήματα. Η ένταξη στη μελλοντική κοινωνία υποδοχής είναι μια διαδικασία που θα έπρεπε να ξεκινά από την πρώτη ημέρα. Η απομόνωση των ανθρώπων σε αυτές τις συνθήκες έχει ως αποτέλεσμα να μην έχουν εύκολη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, αλλά και – πολύ συχνά – τα παιδιά να αποστερούνται το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Στην πραγματικότητα μια διαμονή σε αυτές τις συνθήκες προσομοιάζει, δυστυχώς, περισσότερο με μια ανοιχτή φυλακή. Σε αυτόν τον χαρακτηρισμό συνηγορούν και οι σημαντικοί περιορισμοί που τίθενται στην ελευθερία κίνησης των αιτούντων άσυλο που ζουν σε αυτά.

Θεωρούμε ότι τα νέα αυτά κέντρα, που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αναμορφωθούν ριζικά και να αλλάξει η φιλοσοφία τους, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ζωντανή σχέση των αιτούντων άσυλο με τις τοπικές κοινωνίες και η ομαλή τους ένταξη σε αυτές. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να υπάρχει μέριμνα ώστε να μην χάνουν οι αιτούντες άσυλο τα βασικά τους δικαιώματα, όπως η πρόσβαση στην υγεία και την εκπαίδευση. Και, πάνω από όλα, να μη χάνουν την ελευθερία και την αξιοπρέπειά τους.

Αγιώτατε,

Θα θέλαμε να δοθεί η ευκαιρία να σας εκθέσουμε αυτούς τους προβληματισμούς μας και άλλους που για λόγους συντομίας δεν εκθέτουμε εδώ, σε μια συνάντηση μαζί σας.

Όπως επίσης, τέλος, θα θέλαμε να σας εκφράσουμε δια ζώσης την ευγνωμοσύνη μας για το γεγονός ότι ως θρησκευτικός ηγέτης δισεκατομμυρίων πιστών στέκεστε με συνέπεια απέναντι σε κάθε φαινόμενο ξενοφοβίας και ρατσισμού υπενθυμίζοντας –σε πιστούς και μη– τη βασική αξία πάνω στην οποία στηρίζεται η κοινή μας συνύπαρξη, δηλαδή την ανθρώπινη υπόστασή μας.

Υπογράφουσες οργανώσεις:

1. Αλληλεγγύη Λέσβου
2. ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
3. Γιατροί του Κόσμου - Ελλάδας
4. Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού
5. Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Πολίτη (ΕΛΕΔΑ)
6. Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)
7. Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών
8. Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων
9. ΕΛΙΞ
10. Ίριδα - Κέντρο Γυναικών
11. Κέντρο Διοτίμα
12. Κέντρο Ημέρας Βαβέλ
13. Κοινότητα Πάπα Ιωάννη 23ου
14. Συμβίωση-Σχολη Πολιτικών Σπουδών στην Ελλάδα, Συμβούλιο της Ευρώπης
15. Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)

16. A Drop in the Ocean
17. Actionaid Hellas
18. Caritas Hellas
19. Changemakers Lab
20. Danish Refugee Council (DRC)
21. ECHO100PLUS
22. Equal Rights Beyond Borders
23. Europe Must Act
24. Fenix - Humanitarian Legal Aid
25. HIAS Ελλάδα
26. Humanrights360
27. INTERSOS
28. INTERSOS Hellas
29. Jesuit Refugee Service Greece (JRS Greece)
30. Mobile Info Team (MIT)
31. Odyssea
32. Refugee Legal Support
33. Samos Advocacy Collective
34. Samos Volunteers
35. SolidarityNow
36. Still I Rise